

INNHold:

- Ugrasssprøyting
- Honningurt og pollinering i rødkløvereng
- Hvor dårlig kan enga være før vi gir den opp?
- Plantevernplan i frø

Da har veksten kommet i gang for fullt og det er tid for ugrasssprøyting mange steder.

Ugrasssprøyting i frøenga

Mot tofrøbladet ugras i grasfrøeng

I grasfrøeng vil Starane XL/Cleave være hovedmiddel mot tofrøbladet ugras, 150 ml/daa. De fleste arter lar seg bekjempe greit med Starane XL. Dersom man sliter med rotugras, som åkertistel og åkerdylle, kan en full dose Primus eller Ariane S ha en viss effekt. Tilgjengeligheten av Primus er dårlig i år, men kan brukes viss du har det på lager. Best er effekten dersom man sprøyter når rosettene har blitt store, 2-3 uker etter normal ugrasssprøyting. Norsk frøavlerlag har fått off-label på bruk av MCPA i grasfrøeng (150ml/daa). I Danmark har det blitt spekulert i at sein sprøyting kan redusere spireevnen, men forsøk gjort av NIBIO viste at hverken 100 eller 200 ml MCPA førte til redusert spireevne uansett sprøytetidspunkt. MCPA førte imidlertid til litt reduksjon av avlinga (timoteifrø).

Mot tofrøbladet ugras i kløverfrøeng

I rød- og hvitkløver er det kun Basagran SG som kan benyttes mot tofrøblada ugras. Vurder behovet nøye. Midlet er dyrt (> 100 kr/daa) og effekten noe variabel, men husk også på at dersom det er viktig ugras i frøenga som blir bekjempet så koster ikke behandlingen mer enn 1-2 kg frø. Bruk 160 gr/daa så snart veksten er godt i gang, men det er **veldig viktig** å ha god temperatur ved sprøyting, minst 12 grader, og helst også god temperatur om natta.

Mot grasugras i grasfrøeng

Hussar OD, 10 ml/daa + 40 ml Mero/daa kan benyttes mot tunrapp i timotei, rødsvingel, sauesvingel, bladfaks, engrapp og engkvein. Kun aktuelt der grasugras er et utbredt problem. Hussar skal benyttes tidlig, men ikke så tidlig at veksten ikke er kommet ordentlig i gang, og maks ved 20 cm høyde. I første års eng av timotei må den ikke benyttes dersom enga er tynn, stressa av tørke eller plantene er svake. Dersom enga er i god vekst, kan man bruke Hussar i 1. års eng. I eldre enger av timotei er det liten fare for skade. Det er viktig at behandlinga gjøres mens grasugrasplantene er små, dersom det er aktuelt å sprøyte bør det gjøres så snart en har gode værforhold, men etter at enga har kommet i god vekst. Tunrapp er sjelden noe problem etter 1. frøår, da enga tetter seg nok. Men i ei tynn førsteårseng kan tunrappen få nok plass, spesielt dersom en har hatt mye knereverumpe og/eller markrapp, og fått god effekt av Axialsprøyting i bladfaks. Dersom du har store problemer med tunrapp i bladfaks er Hussar et riktig valg, men husk at enga skal være i god vekst og at det samtidig skal bli god nok tid mellom ugrasssprøyting og vekstregulering. Hussar-behandling i første års bladfaks kan gi betydelig skade dersom enga er i dårlig vekst. Husk at bruk av Hussar kan redusere behovet for vekstregulering i bladfaks noe.

Axial (off-label) kan brukes mot knereverumpe, markrapp og andre grasugras i bladfaks.

Anbefalt bruk av Axial i bladfaks:

- 70-90 ml/ daa
- Bladfaksen kommet i god vekst
- Plantehøyde ca 10 cm
- Axial kan trygt blandes med Starane XL dersom det også er tofrøbladet ugras som skal bekjempes
- Følg ellers anvisning på ordinær etikett

Axial gir synlig skade på bladfaksplantene ved nattefrost natta før eller etter sprøyting. I forsøk er det imidlertid ikke registrert negativ effekt på avlingsnivået, eller frøkvaliteten. Husk faren for utvikling av resistens i Axial, bruk derfor dette midlet kun der det er ett uttalt behov.

I rødsvingel og sauesvingel har man mulighet for å behandle med **Agil** mot kveke og annet grasugras, unntatt tunrapp. Husk at det skal gå minst en uke mellom behandling med Agil og behandling mot annet ugras.

Mot grasugras i kløverfrøeng

Her kan velges Agil, Focus Ultra eller Select+Renol. Agil eller Focus Ultra foretrekkes dersom man har kveke på arealet, og det bør da sprøytes sent, ved kvekas 4-5-bladstadium. Effekten mot tunrapp er begrenset. Dersom hovedproblemet er tunrapp og andre grasarter, foretrekkes Select. Husk at Agil kan blandes med Basagran SG. Agil/Focus Ultra er kun godkjent i rødkløver.

Husk sprøytevask ved sprøyting med Agil/Focus Ultra i kløver!

Puma Extra i engsvingel

Puma Extra er gitt off-label-godkjenning for bruk i gjenlegg og frøåra i engsvingel og raigras. Midlet kan brukes både om våren i gjenlegget og om våren og etter høsting i frøåra. Midlet bør ikke blandes med andre ugrasmidler.

Puma Extra har effekt mot markrapp, knerevehale og timotei.

Dosering er inntil 100 ml/daa i alle sprøytinger.

Tidspunkt for sprøyting:

1. Om våren ved gjenlegg med eller uten dekkvekst, engsvingel eller raigras har 2-3 blad.
2. Om høsten i gjenleggsåret, etter høsting i frøåra til engsvingel og raigras.
3. Om våren i frøåra, når veksten er godt i gang og engsvingel eller raigras er minst 10 cm høy.

Av mulige tidspunkt anbefaler vi høstsprøyting, etter høsting av dekkvekst, da dette gir best kombinasjon av ugraseffekt og minst påvirkning på engsvingelen.

Honningurt og pollinering i rødkløvereng

Rødkløver krever lang veksttid, samt godt varmt vær under blomstring og frømodning. Lokalklimatiske forhold har derfor stor betydning. Sørvendt og åpen beliggenhet gir gode forhold for pollinerende insekter og bedre opptørking om høsten.

Steingjerder, grøftekanter og uslåtte gråsvoller rundt frøenga gir gode forhold for humlene som skal pollinere rødkløveren. Viltvoksende selje rundt frøenga sørger for mat til humlene tidlig om våren.

Såing av striper med honningurt i eller rundt kløverfrøenga har også god effekt. Såmengden av honningurt er ca. 1 kg/daa, den bør få litt nitrogen ca. 2 kg/daa. Honningurten må såes så tidlig at den blomstrer i god tid før rødkløveren, **senest noen dager ut i mai**. Normalt kan en regne 6 uker fra såing til blomstring. Når rødkløveren begynner å blomstre, må en slå ned honningurten, slik at

humler og bier trekker over på rødkløveren. Husk å sette av plass til honningurten i årets gjenlegg!

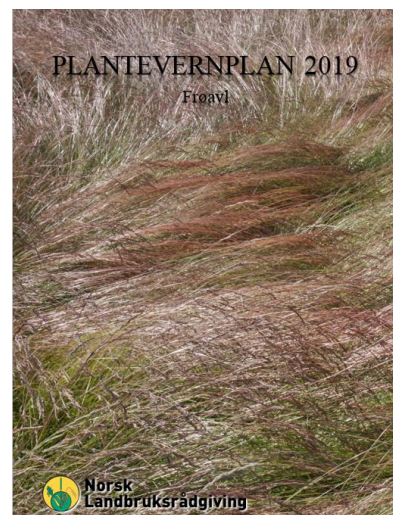
Hvor dårlig kan enga være før vi gir den opp?

Tørkesommeren 2018 gjorde det svært vanskelig å etablere gode gjenlegg. Mange gjenlegg er allerede gitt opp, mens andre er en mer i tvil om.

Tell opp hvor mange planter du har pr kvadratmeter. Generelt bør en i grasfrøenger ha 50-100 planter/m², litt mindre for bladfaks og hundegras. I engkvein bør en ha noe flere planter. I rødkløver og hvitkløver er det ideelle 30-50 planter/m², men flekkvis kan vi tåle ned i 4-5 planter/m² om de er jevnt fordelt og samtidig er store. Ta gjerne kontakt med din lokale frøavlserådgiver hvis du er i tvil.

Plantevernplan i frø

Vi vil også i år lage en **plantevernplan i frø** med fullstendig oversikt over ulike midler og doser for de ulike frøartene. Denne vil er tilgjengelig for medlemmer i Norsk Landbruksrådgiving.

Silja Valand	Norsk Landbruksrådgiving Viken	900 89 399
John Ingar Øverland	Norsk Landbruksrådgiving Viken	958 80 143
Trond Gunnarstorp	Norsk Landbruksrådgiving Øst	481 63 082
Astrid Gissing	Norsk Landbruksrådgiving Agder	917 63 115
Nils Kristian Aker	Norsk Landbruksrådgiving Østafjells	452 44 182
Harald Solberg	Norsk Landbruksrådgiving Innlandet	957 69 860